

Міністерство освіти і науки України

Шифр: «**Коперник**»

Спеціальність: Управління у сфері
економічної конкуренції

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЇХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

2019-2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	
1.1. Дослідження теоретичних засад аналізу та оцінки фінансового стану промислових підприємств	6
1.2. Класифікація методів оцінки фінансового стану промислових підприємств та їх характеристика	7
1.3. Структурні особливості та методика проведення оцінки фінансового стану підприємства в контексті підвищення його конкурентоспроможності	9
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ КЛЮЧОВИХ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ	
2.1. Аналіз абсолютних показників як структурного елементу оцінки фінансового стану з метою дослідження конкурентоспроможності промислових підприємств	11
2.2. Дослідження відносних фінансових показників як структурного елементу аналізу рентабельності промислових підприємств в контексті підвищення їх конкурентоспроможності	19
2.3. Вивчення результатів аналітичного дослідження	25
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ З УРАХУВАННЯМ СПЕЦИФІКИ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ	
3.1. Визначення перспектив підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств за рахунок покращення їх фінансової діяльності	26
3.2. Рекомендації щодо поліпшення фінансового стану промислових підприємств	27
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	36

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасні ринкові умови вимагають від промислових підприємств оперативного реагування на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища. Це безумовно, впливає на ефективність ведення бізнесу і пояснюється дією багатьох чинників, зокрема і фінансових. Дослідити дію таких чинників можна за допомогою проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства та реалізації заходів, спрямованих на його зміцнення. Окрім того, його дослідження та оцінка дозволяє виявити існуючі тенденції фінансової діяльності підприємства.

Достовірна та своєчасна інформація про фінансовий стан підприємства є однією з ключових умов прийняття ефективних фінансових рішень, які спрямовані на оптимізацію використання фінансових ресурсів, зростання ринкової вартості підприємства за збільшення його прибутку. Існує і зворотний зв'язок, тому що аналіз фінансових показників діяльності підприємства дозволить ефективніше оптимізувати його фінансовий стан на наступні періоди, враховуючи стратегічну орієнтацію останнього.

Питанням визначення та оптимізації фінансового стану підприємства, її класифікації та конкурентоспроможності присвячені праці А.О Азарової [2], Ю.Ю Варланова [3], Т.М Халімон [1], Г.М Котенок [6], І.Б Олексів [8], Т.В Горохова [29].

Дослідження вище зазначених вчених дозволяють визначити теоретичні засади оцінки фінансового стану а також її ключові особливості на промисловому підприємстві. Не дивлячись на це, багато аспектів оцінки фінансового стану, зокрема особливості його прогнозування та оптимізації в умовах обмеженості ресурсів, залишаються малодослідженими.

Мета та задачі дослідження. Мета роботи – дослідити та обґрунтувати ефективність використання статистичного аналізу ключових фінансових показників з позиції їх вагомості для оптимізації фінансового стану підприємства в контексті підвищення його конкурентоспроможності. Для досягнення поставленої мети було поставлено і вирішено наступні завдання:

- Розробити методику проведення оцінки фінансового стану промислового підприємства за рахунок виявлення та систематизації його основних елементів.
- Удосконалити характеристику основних методів оцінки фінансового стану підприємства за рахунок визначення та структуризації її ключових особливостей.
- Провести оцінку конкурентоспроможності підприємства методом горизонтального фінансового аналізу, використовуючи елементи статистичного аналізу.
- Розробити методику проведення статистичного аналізу фінансових показників діяльності підприємства за рахунок аналітичного планування відносно наявних фінансових показників.
- Удосконалити системний взаємозв'язок абсолютних та відносних фінансових показників діяльності промислового підприємства за допомогою порівняння темпів їх змін за визначений період.
- Розробити модель характерних особливостей ведення фінансової діяльності промислових підприємства за допомогою систематизації ключових тенденцій та ринкових характеристик.
- Удосконалити модель основних структурних елементів оцінки впливу фінансових чинників та конкурентоспроможність підприємства» шляхом систематизації ключових аналітичних методів.

Об'єктом дослідження є процес ефективної оптимізації фінансового стану на основі статистичного аналізу ключових фінансових показників діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти дослідження фінансового стану промислового підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

- удосконалено методику проведення оцінки фінансового стану промислового підприємства за рахунок виявлення та систематизації його

основних елементів, що дасть змогу більш коректно реалізувати ключові елементи оцінки;

– удосконалено характеристику основних методів оцінки фінансового стану підприємства за рахунок визначення та структуризації її ключових особливостей, що дозволить обрати максимально доречний метод оцінки та уникнути некоректних результатів;

– дістало подальшого розвитку оцінка конкурентоспроможності підприємства методом горизонтального фінансового аналізу, використовуючи елементи статистичного аналізу, що дозволить виявити тенденції динаміки основних фінансових показників підприємства і за рахунок цього максимально ефективно оптимізувати фінансовий стан цього підприємства;

– удосконалено методика проведення статистичного аналізу фінансових показників діяльності підприємства за рахунок аналітичного планування відносно наявних фінансових показників, що дозволить коректніше проаналізувати стан фінансової діяльності у досліджуваному періоді;

– удосконалено системний взаємозв'язок абсолютних та відносних фінансових показників діяльності промислового підприємства за допомогою порівняння темпів їх змін за визначений період, що дасть можливість ефективніше реалізувати оцінку фінансового стану у майбутньому;

– удосконалено модель характерних особливостей ведення фінансової діяльності промислових підприємств за допомогою систематизації ключових тенденцій та ринкових характеристик, що дозволить ефективніше проводити оцінку фінансового стану саме промислових підприємств;

– дістало подальшого розвитку модель основних структурних елементів оцінки впливу фінансових чинників та конкурентоспроможність підприємства шляхом систематизації ключових аналітичних методів, що дасть змогу проаналізувати весь діапазон фінансових чинників при оцінці фінансового стану підприємства.

Методика дослідження. В науковій роботі використано такі загальнонаукові і спеціальні методи: статистико-економічний – для виявлення

взаємозв'язку абсолютних та відносних фінансових показників підприємства а також прогнозування основних тенденцій фінансової діяльності компанії в короткостроковому періоді; історичного аналізу - при дослідженні річних фінансових показників та коефіцієнтів промислового підприємства; системно-цільовий – для розробки логічної послідовності статистичного дослідження основних фінансових показників діяльності підприємства; теоретичного узагальнення і порівняння – для структурування та дослідження основних економіко-фінансових категорій та понять, а також при порівнянні показників різних часових періодів; абстрактно-логічний – для послідовності та логічності висновків роботи.

Інформаційну базу досліджень становлять статистичні звіти промислових конгломератів, наукові статті зарубіжних і українських авторів, публікації у спеціалізованих виданнях, монографії, тематичні електронні ресурси.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ФІНАНСОВИХ ЧИННИКІВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Дослідження теоретичних засад аналізу та оцінки фінансового стану промислових підприємств

Фінансовий стан підприємства є найбільш узагальнюючим поняттям для визначення впливу фінансових чинників на підвищення конкурентоспроможності підприємства, оскільки визначається усією сукупністю фінансових чинників.

Сутність фінансового стану підприємств неодноразово намагалися охарактеризувати у своїх працях зарубіжні та вітчизняні вчені, однак єдиної думки не існує до нині. Узагальнюючі різні трактування до визначення сутності фінансового стану підприємства можна виділити декілька основних підходів (додаток А, табл. 1) [16].

Важливо відзначити, що достовірна й своєчасна інформація про фінансовий стан підприємств є запорукою прийняття ефективних фінансових рішень, спрямованих на зниження витрат фінансових ресурсів, зростання прибутку та ринкової вартості підприємства. Користувачами інформації про фінансовий стан підприємства передусім є власники підприємства, інвестори, банківські установи, партнери по бізнесу, професійні учасники ринку цінних паперів, працівники податкової служби, страхові компанії та інші учасники економічних відносин. [17].

У рамках дослідження, з урахуванням наданих підходів та власної думки було сформульовано власне авторське визначення поняття «фінансовий стан промислового підприємства»:

Фінансовий стан промислового підприємства – така поточна характеристика діяльності промислового підприємства, що характеризується системою фінансових показників та коефіцієнтів, які відображають

ефективність використання фінансових ресурсів та є дуже вагомим фактором успішної діяльності підприємства в умовах ринкової невизначеності та турбулентності процесів.

Важливо розуміти, що аналізувати та оцінювати фінансовий стан будь-якого підприємства необхідно з урахуванням соціально-економічних та досить часто політичних чинників, які мають свій вплив на діяльність великих підприємств. Іншою істотною особливістю саме промислових підприємств є переважання необоротних активів в їх структурі, що безумовно впливає на його оцінку. Необхідно зазначити, що оцінка фінансового стану в сучасних умовах ринку є досить суб'єктивним поняттям, бо її достовірність та повнота залежить від правильно обраного методу оцінки а також від економічної кон'юнктури на ринку та досить часто від стратегічних цілей самого підприємства.

1.2. Класифікація методів оцінки фінансового стану промислових підприємств та їх характеристика

Зазвичай вчені зазначають, що фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю параметрів, які виражають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства. Оцінка фінансового стану вважається необхідною умовою для ефективного управління конкурентоспроможністю підприємства, для формування та використання його конкурентного потенціалу. [1].

Різноманітність об'єктів, що включаються різними вченими в методику оцінки фінансового стану, пов'язана, як з комплексністю самого поняття фінансового стану і неоднаковими підходами до нього дослідників, так і розглядом методики в цілому без виділення зовнішнього і внутрішнього аналізу. Методи фінансового аналізу – це комплекс науково-методичного інструментарію для оцінки фінансової ефективності підприємства [5].

Серед методів оцінки фінансового стану підприємства можна виділити: Коефіцієнтний (доцільно використовувати на великих підприємствах, які мають

фахівців та ресурси для цього); Комплексний (виявлення проблемних аспектів діяльності підприємства, а також сприяє визначенню чинників що їх зумовили); Інтегральний (інтегральний показник можна розраховувати за будь-якою групою показників, що дозволяє виявляти реальний стан справ підприємства та оцінити його конкурентоспроможність); Безбитковий (простота та практичність використання); Рівноважний (визначення дев'ять типових ситуацій фінансового стану підприємства і розробити відповідні рекомендації загального характеру для досягнення фінансової рівноваги у разі відхилення підприємства від лінії рівноваги чи зони безпеки, що є дуже цінним під час використання саме цього методу) [6].

Ключові характеристики та недоліки методів визначених методів наведено на рисунку (додаток А, рис.1).

Водночас, фінансові чинники діяльності підприємства мають сприяти здійсненню конкурентної боротьби, підтримуючи таку структуру капіталу, яка забезпечує платоспроможність, кредитоспроможність і зростання ринкової вартості підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансових чинників підприємства на підвищення його конкурентоспроможності [1]. Окрім цього, варто виділити декілька основних критеріїв, які можуть напряму впливати на вибір того чи іншого методу оцінки впливу фінансових чинників на підвищення конкурентоспроможності підприємства (додаток А, рис.2).

1.3. Структурні особливості та методика проведення оцінки фінансового стану підприємства в контексті підвищення його конкурентоспроможності

Фінансова діяльність має сприяти підвищенню конкурентоспроможності підприємства і бути зорієнтованою на забезпечення ритмічного надходження і гармонійного використання фінансових ресурсів, дотримання платіжної і кредитної дисципліни, досягнення оптимального співвідношення власних і

залучених фінансових ресурсів, фінансової стійкості та рівноваги. В залежності від ресурсних можливостей та існуючих умов в процесі фінансування використовується певна комбінація його інструментів [9].

При цьому важливо застосовувати методи та інструменти фінансового аналізу, що поєднують вітчизняний і зарубіжний досвід. Це сприятиме об'єктивній оцінці фінансового стану підприємства і підвищенню його можливостей генерування конкурентних переваг та утримання сталої конкурентної позиції [1].

В контексті дослідження методології оцінки впливу фінансових чинників на підвищення конкурентоспроможності підприємства варто виділити основні аналітичні блоки, сукупність дослідження яких і формує реальну оцінку (додаток А, рис.3).

Важливо відзначити, що більшість із зазначених структурних елементів, а особливо фінансову стійкість підприємства, доречно оцінювати в короткостроковому і довгостроковому зрізі. Це дозволить визначити кондиції підприємства щодо реагування на коливання як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Окрім цього, такий підхід є важливим при підвищенні інвестиційного іміджу підприємства бо дозволяє потенційним інвесторам коректніше оцінити можливі ризики. Виконання того чи іншого фінансового аналізу в рамках оцінки впливу фінансових чинників, окрім коректності методу оцінювання, потребує наявності чіткого порядку дій, без якого об'єктивність результатів оцінки може бути поставлена під сумнів. Узагальнюючий порядок оцінки фінансового стану підприємства представлено нижче (додаток А, рис.4).

Варто розуміти, що у кожного окремо взятого підприємства підходи до оцінки фінансового стану можуть суттєво відрізнятися. Це обумовлено тим, що склад та методика розрахунку показників, які закріплені у нормативних документах різних міністерств і відомств, а також представлені у роботах науковців, істотно різняться.

Згідно з методикою аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затвердженою Наказом Міністерства фінансів України № 170 від 14.02.2006 р. виділено такі основні компоненти фінансового аналізу діяльності підприємства [18]: горизонтальний фінансовий аналіз (вивчення динаміки окремих фінансових показників, розрахованих за даними фінансової звітності); вертикальний фінансовий аналіз (порівняння питомої ваги окремих структурних складових); порівняльний фінансовий аналіз (зіставлення планових та фактичних показників, фактичних і нормативних (галузевих, загальних) показників); аналіз фінансових коефіцієнтів (зіставлення показників звітності та(або) фінансового плану з метою розрахунку коефіцієнтів: коефіцієнт платоспроможності (ліквідності), оцінки оборотності активів, фінансової стабільності підприємства тощо); факторний фінансовий аналіз (оцінка впливу окремих чинників на рівень відповідних результативних показників).

У рамках аналітичного розділу даної наукової роботи наведено приклад горизонтального фінансового аналізу з елементами факторного аналізу, що дозволило дослідити динаміку окремих фінансових показників та визначити їх вплив на загальний фінансовий стан підприємства.

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ КЛЮЧОВИХ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ

2.1. Аналіз абсолютних показників як структурного елемента оцінки фінансового стану з метою дослідження конкурентоспроможності промислових підприємств

В умовах загострення зовнішньої та поглиблення внутрішньої конкурентної боротьби на ринку, сучасні промислові підприємства досить

часто через непродуману фінансову політику та переважно реакційне управління конкурентоспроможністю втрачають свої конкурентні позиції [24].

Тобто, пристосовуючись до нових умов функціонування ринку та відносин з конкурентами, підприємства досить часто стикаються зі значними фінансовими труднощами в зв'язку з некоректним та малоефективним перерозподілом фінансових ресурсів і джерел їх утворення.

Організація фінансової діяльності будь-якого підприємства в сучасних умовах має бути побудована так, щоб це сприяло підвищенню його конкурентоспроможності. У зв'язку з цим постає необхідність дослідження впливу фінансових чинників на підвищення конкурентоспроможності підприємства[1].

З метою оцінки фінансової та операційної діяльності в контексті впливу на їх конкурентоспроможність було проведено аналітичне дослідження основних змін у динаміці показників обраних конгломератів.

Основу дослідження складає статистичний аналіз, проведений за розробленою методикою відповідно до наявних фінансових показників (додаток Б, рис.1).

В межах аналізу за даної тематики було досліджено фінансові показники діяльності чотирьох великих промислових конгломератів з різних країн світу за останні 10 років. Базою для дослідження стали данні авторитетного рейтингу Forbes2000 за підсумками 2019-го року [19].

Аналіз був проведений за наступними даними:

- Річні показники доходів за період 2010-2019 р (млрд.\$.)
- Річні показники вартості активів за період 2010-2019 р (млрд.\$.)
- Річні показники прибутку за період 2010-2019 р (млн.\$.)

Важливо також відзначити, що окрім географічного місцезнаходження, обрані конгломерати мають абсолютно відмінний один від одного характер динаміки досліджуваних фінансових показників діяльності. Це, у свою чергу, дає можливість проаналізувати різні ситуації відносно поведінки того чи іншого показника впродовж останніх 10 років.

Коç Holding

Найбільший приватний фінансово-промисловий конгломерат Туреччини, належить впливовій сім'ї Коч. Заснований у 1926 році, він входить в список Forbes Global 2000. Штаб-квартира компанії розташована в Стамбулі. У 1993 році сім'я Коч відкрила в стамбульському районі Сарієр приватний університет Коч [19].

Аналізуючи динаміку річних показників доходу конгломерату за останні 10 років, варто відзначити помірність будь-яких зрушень. У 2012 році спостерігався найвищий показник прибутку за весь досліджений період. Динаміка наступних чотирьох років характеризується спадом доходу у достатньо рівних щорічних долях. Кінець 2017-го року відзначається для Коç Holding стабільним поступовим зростанням доходу, включно до нинішнього моменту (додаток Б, рис.2).

Аналізуючи динаміку річних показників активів конгломерату за останні 10 років, можна стверджувати, що після спаду 2013 року у власності Коç Holding залишилося трохи більше половини активів, порівняно з 2012 роком. Наступні сім років тенденція не передбачає змін вартості активів, показник яких тримається на планці у 25-27 млрд.\$ (додаток Б, рис.3).

Якщо аналізувати динаміку показника прибутку за цей же період, можна відзначити доволіно незначні зміни за досліджуваний період, які складають 100-200 млн.\$, що не є критичним для такого конгломерату, з урахуванням суттєвих змін показників доходу та вартості активів (додаток Б, рис.4).

Досліджуючи результати аналітичної роботи зі статистичними показниками конгломерату Коç Holding, можна зробити декілька об'єктивних висновків. По-перше, досліджені показники є багато в чому взаємозалежними і відображають одну і ту ж зміну з різних сторін. По-друге, проведений аналіз дав зрозуміти, що, вірогідно, суттєве зменшення доходу починаючи з 2013 року напряму пов'язане зі зниженням вартості активів. Можна стверджувати, що зниклі активи були раціонально продані Коç Holding, бо показник прибутку за

ті ж роки суттєво не змінився. Це нашоує на думку, що конгломератом були продані здебільшого нерентабельні активи, враховуючи динаміку прибутку.

Незважаючи на сталість показників вартості активів та прибутку, дохід Koç Holding за останні 3 роки показує позитивну тенденцію. Можна зробити припущення, що впродовж цих років конгломерат мав деякі цінові зрушення своєї продукції, а точніше збільшення витрат, що вірогідно і призвело до збільшення доходу, без збільшення вартості активів.

Textron

Textron — американський індустріальний конгломерат, до якого входять компанії із світовими іменами — Bell Helicopter, Cessna Aircraft, Greenlee, E-Z-GO, Jacobsen, Kautex, Textron Systems та ін. [19].

З валовим доходом 12,237 мільярда доларів і з близько 33 000 робітників у 25 країнах Textron у 2013 році зайняв 225-те місце в рейтингу Fortune 500 найбільших компаній Сполучених Штатів.

Аналізуючи річні показники доходів даного конгломерату, варто відзначити позитивну тенденцію, хоча і дуже незначну. За досліджуваний період дохід Textron збільшився приблизно на 32 %, що є досить непоганим результатом за умов стартового значення даного показника (додаток Б, рис.5).

Ситуація з динамікою вартості активів Textron досить суттєво відрізняється від змін попереднього показника. Упродовж 4 років, починаючи з 2010 року, відбувалося значне зменшення вартості активів приблизно на 32% у 2014 році. Починаючи з 2015 року конгломерат поступово надолужував втрачене і збільшила значення відповідного показника до рівня 2011 року. Варто відзначити, що незважаючи на наявність у досліджуваний період і значного спаду и впевненого зростання, всі зміни відбуваються дуже монотонно та поступово. Можна стверджувати, що після початку спаду у 2010-му році, Textron намагається зменшити амплітуду коливань своїх фінансових показників як у ситуації спаду, так і в ситуації їх зростання, що є гарною рисою, яка свідчить про посилення стабільності конгломерату та його елементів (додаток Б, рис.6).

Досліджуючи динаміку річних показників прибутку Textron, варто відзначити, що в даному випадку зміна показників з кожним роком відбувається значно різкіше, ніж під час аналіз доходів чи вартості активів конгломерату. Загальна тенденція безумовно є позитивною, хоча і нестабільною. Варто відзначити кризовий спад прибутку на 59% у 2018 році та неймовірне зростання прибутку вже в наступному 2019-му році практично в 3 рази.

Безумовно, такий «стрибок» прибутку відбувся за рахунок вагомих фінансових чи технологічних змін у структурі конгломерату. Показник 2019-го року є цілком очікуваним, враховуючи загальну тенденцію за досліджуваний період (додаток Б, рис.7).

Аналізуючи динаміку фінансових показників конгломерату Textron, можна зробити декілька висновків та припущень. По-перше, варто казати про виключну стабільність показників вартості активів та доходів конгломерату Textron. По-друге, стрімке зростання прибутку, враховуючи сталість інших досліджуваних показників, може казати про зростання ефективності організаційної системи конгломерату або про зміну товарної стратегії. Можливо, причиною цього є посилення орієнтації конгломерату на високорентабельні товари. Такий висновок цілком може пояснити різке зростання прибутку без вагомого зростання доходів Textron.

Окрім цього, причиною такого стрибка в динаміці прибутку Textron за останні роки можуть бути особливості стратегічного управління конгломерату в даній ситуації. Цілком імовірно, що з метою отримання значного приросту прибутку у 2019-му році компанія була вимушена пожертвувати частиною наявного прибутку у 2018-му році, що власне і було зроблено.

Thyssen Krupp Group

Один з найбільших промислових концернів Німеччини, офіційно почав свою роботу 17 березня 1999 року. Концерн виник в результаті злиття двох фірм: Thyssen AG і Friedrich Krupp AG Hoesch-Krupp. Thyssen Krupp AG є найбільшим в світі виробником високолегованої сталі, а також металообробних

верстатів. Концерн займає провідні позиції в світі по виробництву листової нержавіючої сталі, ліфтів і ескалаторів [19].

Аналізуючи динаміку доходів конгломерату Thyssen Krupp Group за обраний період, можна зробити висновок про наявність певної тенденції змін цього показника. Вона полягає у тому, що спад (або зростання) доходів не повторюються у цьому конгломераті більше трьох років поспіль. Не дивлячись на те, що побудована діаграма доволі сильно нагадує синусоїду, загальний спад досить відчутний. За весь досліджуваний період показник доходу Thyssen Krupp Group втратив у своїй вазі 21% (додаток Б, рис.8).

Аналізуючи динаміку вартості активів даного конгломерату, варто відзначити спад, що почався у 2013 році. Враховуючи важливість цього показника, дуже насторожує тривалість цього спаду. Перш ніж більш-менш стабілізуватися у 2018-му році, спад показника вартості активів Thyssen Krupp Group продовжувався 5 років, втративши за цей час втратив у своїй вазі 37% (додаток Б, рис.9).

Враховуючи досить непостійну синусоїдну динаміку змін доходів конгломерату Thyssen Krupp Group, наявний стан динаміки річних показників прибутку є цілком закономірним. За досліджуваний період яскраво виражених тенденцій не було виявлено, хоча варто відзначити поступове зменшення амплітуди коливань прибутку (додаток Б, рис.10).

Роблячи висновок щодо дослідження динаміки деяких фінансових показників діяльності конгломерату Thyssen Krupp Group, можна зробити декілька тверджень та цікавих припущень. По-перше, не дивлячись на те, що діаграми обраних показників описують абсолютно різні тенденції, загальний погляд на них дозволяє припустити характер ситуації, що склалася. Не дивлячись на останні роки, на фоні досить тривалого спаду вартості активів конгломерату синусоїдна діаграма доходів виглядає як спроби «реанімувати» стабільне зростання цього фінансового показника.

Важливо розуміти, що для металургійних компаній є досить характерними такі стрибки показників прибутку, враховуючи нестабільність

світових цін на сталь. Окрім цього, динаміка прибутку Thyssen Krupp Group дозволяє казати про зменшення амплітуди коливань даного фінансового показника та можливий у найближчому майбутньому перехід на тенденцію якісного зростання прибутку.

Alstom

Alstom (раніше GEC-Alsthom) (Euronext: ALO) - велика французька машинобудівна компанія, один зі світових лідерів [19] (поряд з Bombardier) у виробництві енергетичного устаткування (у 2015 році цей сегмент був проданий компанії) і залізничного транспорту. Штаб-квартира - в Леваллуа-Перре (Франція)[19].

У вересні 2017 року Alstom став ядром нового створюваного концерну Siemens-Alstom, в який увійшли Siemens AG і Siemens Mobility. Концерн Siemens отримав трохи більше 50% акцій. Операція по злиттю відмінилася в 2018.

Аналізуючи динаміку доходів Alstom, варто відзначити стабільність річних показників у першій половині досліджуваного періоду (2010-2014 роки). 2015-й рік ознаменувався зниженням доходів більш ніж на 29% в порівнянні з попереднім (додаток Б, рис.11).

Кризовим з рештою виявився не 2015, а 2016 рік, коли дохід конгломерату втратив приблизно 60% своєї ваги в порівнянні з минулим роком. Упродовж останніх чотирьох років Alstom досить стабільно нарощує обсяги своїх прибутків, додаючи від 5 до 18% щорічно.

Динаміка вартості активів конгломерату Alstom за досліджуваний період істотно відрізняється від змін показників його доходів. В даному випадку спад показників прийшовся на 2017 рік, тобто на 2 роки пізніше, ніж у ситуації з доходами. Цей рік ознаменувався зниженням вартості активів більш ніж на 56% порівняно з попереднім роком. Період 2010-2015 років відзначався доволі впевненою тенденцією зростання вартості активів, враховуючи їх загальні показники. Останні роки характеризуються відносною стабільністю вартості активів Alstom, хоча і без помітних позитивних зрушень (додаток Б, рис.12).

Досліджуючи динаміку річних показників прибутку конгломерату, варто казати, що від'ємні значення у 2016-2017 роках не є неочікуваними. З позиції максимізації прибутку можна виділити 2010 та 2011 роки, коли прибуток був максимальним за весь досліджуваний період. Після встати 64% своїх прибутків у 2012 році, порівняно з попереднім, Alstom не зміг вийти на колишні темпи. Зростання у 2013 році склало 63% і протривало 2 роки. З початком 2015-го року починається обвал показників прибутку. Наступні 2 роки конгломерат не отримувал прибутків, маючи збитки, що еквівалентні прибуткам 2013 року.

Позитивним моментом в даному випадку, безумовно, є те, що 2018 та 2019-і роки відзначаються поверненням плюсових показників прибутку. Враховуючи досліджувані значення, можна казати про повернення прибутків конгломерату до рівня 2014 року у 2019 році (додаток Б, рис.13).

Підводячи підсумок аналітичного дослідження фінансових показників діяльності конгломерату Alstom, можна сформулювати ряд тверджень відносно ситуації, що склалася, та припущень щодо вірогідних причин таких змін. Суттєвою подією в діяльності конгломерату Alstom став продаж всього енергетичного бізнесу конгломерату, (3/4 її активів) американському гіганту General Electric, за \$ 17 млрд. В динаміці вартості активів відповідні зміни мають місце лише у 2017 році, у той час як дохід Alstom відразу відчув цей продаж, втративши за підсумками 2015 року 29% своєї ваги. Враховуючи значимість проданого сегменту, від'ємні показники прибутку мають пояснення. Не дивлячись на це, за останні роки конгломерат поступово нарощує доходи при незмінній вартості активів.

Цікавим є той факт, що маючи фактично рівні показники прибутку у 2014-му та 2019-му роках, в першому випадку конгломерат мав активів на 26,1 млрд.\$, а в другому випадку – лише на 9,8 млрд.\$. Враховуючи темпи зростання прибутку у 2018-2019 роках, це каже про значне підвищення загальної рентабельності активів в останні роки. Розуміючи, що енергетичні активи конгломерату не приносять необхідного прибутку, Alstom продав їх General Electric, з рештою відновивши показники прибутку 2013-2014 років.

Досить дивним видається той факт, що динаміка доходів Alstom практично відразу відчула продаж енергетичного сегменту конгломерату, втративши у 2016-му році майже 60% своєї ваги. У той же час динаміка активів Alstom відчутним чином змінилася лише у 2017-му році. Враховуючи дуже значний спад доходів та найбільш провальний показник прибутків за останні 10 років, можна припустити, що фактично у 2016-му році енергетичні активи конгломерату лише формально були у їх власності.

2.2. Дослідження відносних фінансових показників як структурного елемента аналізу рентабельності промислових підприємств в контексті підвищення їх конкурентоспроможності

Окрім абсолютних показників в рамках фінансово-економічного аналізу розраховуються та досліджуються відносні показники діяльності промислових підприємств. Вони зазвичай представляють собою співвідношення двох абсолютних показників та є більш ефективними при порівнянні декількох підприємств. Варто також відзначити, що вищезазначені показники дещо згладжують вплив інфляції, що дозволяє більш коректно оцінити ситуацію.

В ході даного дослідження були проаналізовані одні з ключових показників фінансової ефективності діяльності промислових конгломератів, такі як: ROA - Рентабельність активів (фінансовий коефіцієнт, який дозволяє оцінити ефективність використання активів компанії в контексті генерації її прибутку); ROS - Рентабельність продажів (важливий показник ефективності діяльності компанії, що показує, яку суму операційного прибутку вона отримує з кожного долара проданої продукції).

Важливо розуміти, що об'єктивно оцінити ситуацію можна лише беручи до уваги ринкову капіталізацію того чи іншого конгломерату, та з урахуванням цього показника робити висновки щодо імовірно низького чи високого рівня того чи іншого показника рентабельності.

Нормативні значення рентабельності активів різняться в залежності від специфіки діяльності підприємства.

Зазвичай, промислові підприємства ключову частину своїх ресурсів мають у вигляді необоротних активів, що значно зменшує середні показники рентабельності промислових підприємств у порівнянні з торгівельними.

Окрім цього важливим є той факт, що досліджувані конгломерати є одними з найбільших промислових компаній на ринку з мільярдними показниками капіталізації. В таких умовах навіть незначний відсоток рентабельності каже про отримання компанією прибутку та позитивну динаміку фінансових показників.

Коефіцієнти рентабельності досить корисно вивчати не тільки з позиції його як абсолютного значення, але і з позиції динаміки. Аналіз динаміки в цьому випадку дозволяє визначити характер зміни прибутковості підприємства і спрогнозувати напрямок руху [16].

Коç Holding

Найбільший промислово-фінансовий конгломерат Турції має ринкову капіталізацію у 7,4 млрд.\$. Не дивлячись на те, що цей показник є найменшим серед досліджуваних конгломератів, саме Коç Holding має найвищі середні показники ROS за період 2010-2019 р (додаток Б, рис.14).

Показник рентабельності продажів дозволяє зрозуміти, яку частину доходів конгломерату складає його прибуток. І в цьому випадку стабільність показників прибутку Коç Holding дозволяє йому отримати дуже гарну рентабельність на протязі досліджуваного періоду.

Варто відзначити, що на показники ROA та ROS даного конгломерату та відповідно на фінансову ефективність підприємства загалом суттєво вплинула оптимізація активів Коç Holding у 2013 році. Динаміка рентабельності активів дозволяє наглядно побачити цю зміну (додаток Б, рис.15).

Після вищеназваних змін у 2013-му році показник рентабельності активів збільшився практично в 2 рази. Це обумовлено тим, що втративши в вартості активів приблизно 46%, Коç Holding практично не втратив прибутків.

Перспективність зростання ROA в даному випадку обумовлена також тим, що потенційна рентабельність інвестицій зростає на схожу величину, що безумовно позитивно вплине на розвиток турецького конгломерату.

Зростання ROS, хоча і не таке різке, дозволяє казати про абсолютну виправданість рішення щодо оптимізації нерентабельних активів. Досить суттєве зменшення цього показника у 2019-му році обумовлено не зменшенням прибутку, а збільшенням доходів Koç Holding. Незважаючи на стабільність в динаміці прибутку, динаміка доходів відчула суттєве зменшення активів. Їх повторне зростання розпочалося лише у 2017 році.

Все це дає можливість припустити, що посиливши розпочату позитивну динаміку доходів, Koç Holding, відповідно до впевненої динаміки рентабельності продажів, збільшить свої прибутки, що безумовно вплине на рентабельність та ефективність фінансової діяльності конгломерату.

Textron

Ринкова капіталізація цього американського промислового конгломерату складає 12,9 млрд.\$. За цим показником Textron є найбільшим з досліджуваних компаній. Не дивлячись на це, динаміка показників рентабельності цього конгломерату є досить цікавою для розгляду. Майже однакова картина в динаміці ROA та ROS пояснюється майже ідентичною динамікою доходів та вартості активів Textron. Окрім стабільності в динаміці, ці показники практично рівні у грошовому еквіваленті, що частково пояснює стрімке щорічне зростання прибутку.

Динаміка рентабельності продажів майже повністю відображає відповідну тенденцію в зміні прибутку за цей час. Важливо відзначити, що одиничний спад у 2018 році не вплинув на подальше зростання ROS, який у кінці досліджуваного періоду складав практично 9%, що є дуже гарним показником в умовах відповідної вартості активів та ринкової капіталізації (додаток Б, рис.16).

Аналіз динаміки активів показує, що незначна оптимізація активів має місце на протязі всього досліджуваного періоду. І все ж суттєво цей показник за

досліджуваний період не змінився, чого не скажеш про ROA (додаток Б, рис.17).

Рентабельність активів відповідно до динаміки прибутку показує практично щорічне зростання. Фактично це означає, що активи нарощують свою прибутковість без втрати у вазі. Оцінюючи таку динаміку, варто казати про значне підвищення інвестиційної привабливості Textron, що за умов продовження стабільного зростання прибутку досить імовірно збільшить вартість його активів.

Прогнозуючи подальший розвиток досліджуваних фінансових показників ефективності діяльності Textron одним з важливих факторів є наявні ризики у зв'язку зі спадом прибутку, а відповідно і ROA та ROS, у 2018-му році. Незважаючи на нібито виправданість цього спаду за підсумками 2019-го року, що показав вражаючі результати, такий стрибок має залишати сліди. Це робить доволі важким навіть короткострокове прогнозування відповідних показників.

На мою думку, вкрай можливим є те, що за підсумками 2020-го року показник прибутку конгломерату може не змінитися суттєво, або навіть показати спад. Такий спад дасть зрозуміти що рішення, прийняте у 2017-2018 роках було доволі невиправданим. І все ж, навіть якщо прибуток впаде на 20%, тобто повернеться до рівня 2017 року, це не стане значною проблемою, бо такі цифри для подібних промислових масштабів є дуже високими. Можливе зростання показників рентабельності впродовж наступних декількох років стане свідченням ефективної системи операційного та фінансового управління конгломератом та його діяльністю а також успішного стратегічного планування та сприятливою кон'юнктури міжнародного ринку.

Thyssen Krupp Group

Один з найбільших промислових концернів Німеччини на кінець 2019 року оцінювався на ринку у 9,5 млрд.\$. Thyssen Krupp Group є найбільшим серед досліджуваних об'єднань підприємств за показниками вартості активів та доходів. Незважаючи на це, ситуація з динамікою прибутку є дуже невизначеною.

Аналізуючи рентабельність продажів варто відзначити, що вплив показника доходів, динаміка яких здалеку нагадує синусоїду, на ROS є вкрай незначним.

У період 2010-2014 років концерн знатно лихоманило. За цей час Thyssen Krupp Group майже не бачив прибутків а збитки сягали 4,6 млрд.\$. Наступні 3 роки ROS показував хоч і не значну, але позитивну тенденцію, фактично піднявшись майже на 5% (додаток Б, рис.18).

Проводячи аналогію з іншими досліджуваними конгломератами, варто відзначити, що по перше Thyssen Krupp Group має значно більшу вартість активів, а по друге тільки що вийшла з кризового стану. Виходячи з цього навіть незначна позитивна рентабельність активів на протязі трьох років є гарним знаком та свідчить про значні зусилля компанії та її управління щодо покращення своїх показників фінансової та операційної ефективності (додаток Б, рис.19).

Про покращення інвестиційної привабливості за наявних умов годі й казати. Останні роки в динаміці ROA спостерігається досить незрозуміла тенденція. Після трьох років старанного утримання цього показника на рівні 1%, у 2018-му році стався спад, який майже нівелював зусилля компанії. На кінець досліджуваного періоду Thyssen Krupp Group вдалося вийти на нульові значення ROA з невеличким позитивним прогресом.

Прогнозуючи зміни в динаміці рентабельності продажів та рентабельності активів можна казати про досить помірні можливі зрушення (до 2%). На мою думку, очікуваним є повернення показників до рівня 2015-2017 років. Thyssen Krupp Group зрозуміла як триматися на плаву і не збирається відступатися від раціоналізації активів та оптимізації власних доходів. Спроможність наступного ж року повернути фактично 2,5% рентабельності безумовно каже на користь моїх слів. Попереднього разу у концерну на це пішло 3 роки.

Alstom

Alstom є одним з найбільших французьких промислових конгломератів з ринковою капіталізацією у 10,2 млрд.\$. Фактично, така динаміка показників рентабельності є свідченням однієї події в діяльності конгломерату, яка вже була описана. Продаж енергетичного сегменту Alstom болюче вдарив по компанії. Показники доходів та вартості активів за підсумками цього спаду втратили приблизно 60% своєї ваги, що безумовно відобразилося на ROS.

Цікавим є той факт, що якщо динаміка вартості активів показала спад у 2017 році а динаміка доходів почала втрачати у вазі у 2015 році, то рентабельність продажів демонструє усереднену картину, на яку основний вплив має показник прибутку конгломерату (додаток Б, рис.20).

Рентабельність продажів у 2016-му році підтримала тенденцію значного спаду абсолютних фінансових показників, і складала практично -17%. Найбільш успішним, на мою думку, роком виявився 2018 рік, коли на початок року маючи ROS на рівні -14%, Alstom зміг завершити фінансовий рік на рівні 5%. Головною причиною цього підйому, на мою думку є повне розуміння та готовність менеджменту компанії до втрати певного сегменту активів. Швидке повернення після такого кризового 2016-го та 2017-го років дає зрозуміти що після 2017 року Alstom став ефективніше використовувати свої активи, суттєво збільшивши свої прибутки у останні роки. Динаміка доходів конгломерату, яка відразу після падіння у 2016-му році почала незначний але впевнений підйом тільки підтверджує думку, що конгломерат розумів на що іде і якісно оцінивши ризики вийшов в цій грі переможцем. На кінець досліджуваного періоду показник ROS Alstom складає вражаючі 10%.

Аналізуючи рентабельність активів даного конгломерату можна виділити більш помірну динаміку, яка конкретніше відображає зміни фінансової ефективності активів Alstom (додаток Б, рис.21).

Для покращення інвестиційної привабливості конгломерату безумовно потрібно збільшувати рівень ROA у найближчі роки. На мою думку, максимально допустимим зменшенням є повернення показників 2020 року до

рівня 2018-го року. Такий результат вкаже на спроможність Alstom підтримувати досить високі показники ROA та ROS на проміжку часу.

2.3. Вивчення результатів аналітичного дослідження

В рамках проведеного дослідження було проаналізовано абсолютні фінансові показники (прибуток, дохід та вартість активів) та відносні показники фінансової ефективності (рентабельність активів та рентабельність продажів) діяльності чотирьох промислових конгломератів зі списку Forbes Global 2000 за період 2010-2019 років. Окрім цього, було охарактеризовано та пояснено зміни в їх динаміці та зроблено відповідні припущення щодо причин цих змін.

Окрім цього було встановлено масштаби залежності відносних показників від того чи значення того чи іншого абсолютного показника.

Для фінансово-економічного аналізу було обрано чотири промислові конгломерати, що базуються у різних країнах та мають зовсім різну динаміку фінансових показників. Це, у свою чергу, дозволило дослідити різні тенденції та поведінкові механізми менеджменту обраних конгломератів.

В рамках розділу було надано власну думку щодо короткострокового прогнозування (1-2 роки) подальшої динаміки досліджуваних показників. Важливо відзначити, що дослідження як абсолютних так і відносних показників дозволило розглянути одну ситуацію під різними кутами та у зв'язку з цим дати їй об'єктивну оцінку.

Даний статистичний аналіз був проведений за розробленою методикою, що дозволила коректно спланувати структуру аналітичних суджень та їх логічну послідовність.

За даними статистичного аналізу була сформована порівняльна таблиця загальних результатів за досліджуваний період. Це, у свою чергу, дозволило виявити загальну специфіку фінансового стану досліджуваних підприємств (додаток Б, табл. 1).

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ З УРАХУВАННЯМ СПЕЦИФІКИ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Визначення перспектив підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств за рахунок покращення їх фінансової діяльності

Згідно із законодавчим визначенням, термін «промислове підприємство» охоплює всі підприємства, які відносяться до таких галузей економічної діяльності: добувна промисловість, переробна промисловість, будівництво, електроенергія, газ, водопостачання і санітарне обслуговування, транспорт, склади і служби зв'язку [28].

Процес ведення фінансової діяльності на промислових підприємствах, безумовно, має ряд характерних відмінностей порівняно з торговельними компаніями (додаток В, рис.1).

Аналізуючи визначені відмінності та характерні особливості фінансової діяльності промислових підприємств, можна сформулювати перелік інструментів підвищення їх конкурентоспроможності, орієнтуючись на фінансові чинники:

- Оптимізація управління дебіторськими заборгованостями підприємства, що може суттєво вплинути на показники прибутку майбутніх періодів;
- Раціональне управління дивідендною політикою підприємства. В залежності від стратегічних цілей та сприятливості кон'юнктури ринку компанія може на певний період скасувати або обмежити виплату дивідендів з метою розширення діяльності чи вигідного інвестування;
- Використання послуг фінансового аудиту спеціалізованих компаній. В сучасних умовах розвитку ринку є дуже важливим використання з цією метою незалежних експертів, які максимально об'єктивно зможуть оцінити фінансову сторону роботи підприємства;

- Комплексне дослідження активів та основних фондів підприємства загалом з метою зменшення їх періоду оборотності. Це, у свою чергу, може призвести до зростання прибутків у довгостроковому періоді;
- Дослідження якості планування витрат та їх відповідність стратегічним цілям підприємства;
- Контроль над показниками рентабельності та ліквідності активів з метою довгострокового забезпечення фінансової стійкості підприємства.
- Врахування стратегічних концепцій та можливих конкурентних атак при розробці фінансової стратегії діяльності підприємства.

3.2. Рекомендації щодо поліпшення фінансового стану промислових підприємств

Характеризуючи фінансовий стан як комплекс показників, що дозволяють визначити та оцінити ключові напрями роботи підприємства, варто відзначити використання статистичного аналізу динаміки ключових фінансових показників досліджуваних підприємств. На основі отриманих даних було надано рекомендації щодо покращення фінансового декількох обраних промислових конгломератів.

Коç Holding

Турецький конгломерат є лідером ринку в більшості галузей своєї діяльності в рамках географічного регіону. Компанія щорічно виплачує дивіденди своїм інвесторам у розмірі 0,5-2% від прибутку. Враховуючи багатогранність діяльності холдингу, варто відзначити виключну важливість для нього фінансової діяльності. Діючи, окрім іншого, на фінансовому ринку, Коç Holding позиціонує себе як інвестиційний холдинг. Успішно оптимізувавши вартість активів у 2013 році, компанія втримала високі показники прибутків, що ще раз підтверджує справедливість її внесення до рейтингу Fortune Global 500. Наразі вартість акцій конгломерату є найвищою за останні 5 років. За останні півтора роки цей показник Коç Holding збільшився

приблизно на 30%, що є дуже гарним показником, враховуючи масштаби діяльності. Фінансовий стан конгломерату можна характеризувати як стабільно якісний. Щодо рекомендацій можна відзначити необхідність врахування можливих атак конкурентів при розширенні міжнародної діяльності. У зв'язку з цим необхідно максимізувати стратегічну орієнтацію фінансової діяльності та мати можливість підключити додаткові резерви для уникнення збитків.

Textron

Американський конгломерат спеціалізується на виробництві авіаційного та наземного транспорту. Діяльність компанії охоплює виробництво промислової, військової та громадської техніки. Конгломерат також діє в рамках фінансового сегменту ринку у вигляді Textron Financial Corporation (TFC). Динаміка показників прибутку Textron показує дуже інтенсивне зростання. Різкий спад цього показника безумовно пов'язаний з підвищенням вартості акцій компанії у цей період. Незважаючи на фактичну відсутність значної динаміки більшості досліджуваних показників, на кінець досліджуваного періоду конгломерат відновив позитивну тенденцію зростання прибутку, перевершивши показники 2017 року на 20%. Фінансовий стан Textron можна характеризувати як успішний. Компанія діє на спеціалізованому ринку та постійно нарощує обсяги прибутку. Щодо рекомендацій, необхідно казати про необхідність стабільного зростання вартості акцій та оптимізацію дивідендної політики. У зв'язку з цим важливо структурно змінити інвестиційну політику підприємства та оптимізувати планування витрат.

В даній роботі досліджується суто фінансовий підхід до оцінки фінансового стану. Для максимально коректного дослідження фінансової ситуації на підприємстві необхідно паралельно аналізувати виробничі та фінансові чинники. Такий підхід дозволить ефективніше використовувати фінансові ресурси підприємства враховуючи виробничі потреби останнього.

Варто також зазначити, що наступні рекомендації та методики аналізу притаманні не тільки світовим лідерам, а й можуть бути використані

українськими підприємствами з метою підвищення конкурентоспроможності та оптимізації фінансової діяльності.

ВИСНОВКИ

В ході наукової роботи була проведена оцінка конкурентоспроможності підприємства методом горизонтального фінансового аналізу з використанням елементів статистичного аналізу. Це, у свою чергу, дозволило виявити тенденції динаміки ключових фінансових показників, що дасть змогу максимально ефективно реалізовувати оцінку фінансового стану підприємства.

1. В рамках статистичного аналізу був досліджений системний взаємозв'язок абсолютних та відносних фінансових показників діяльності підприємства. Це виявилось можливим за рахунок порівняння темпів їх змін за досліджуваний період. У перспективі це дасть можливість ефективніше проводити оцінку фінансового стану та виявляти можливості для оптимізації фінансової діяльності підприємства.

2. При дослідженні отримали розвиток теоретичні основи оцінки та аналізу фінансового стану промислових підприємств. Було удосконалено характеристику основних методів оцінки фінансового стану підприємства за рахунок визначення та структуризації її ключових особливостей. Це було зроблено з метою обрання максимально доречного методу оцінки та уникнення некоректних результатів. Окрім цього, за допомогою систематизації ключових тенденцій та ринкових характеристик була досліджена та вдосконалена модель характерних особливостей ведення фінансової діяльності промислових підприємств. Дана модель надасть розуміння відмінних рис реалізації фінансового аналізу на промисловому підприємстві та сприятиме запобіганню некоректної оцінки фінансового стану. В рамках теоретичного дослідження, шляхом систематизації ключових аналітичних методів, було удосконалено «модель основних структурних елементів оцінки впливу фінансових чинників та конкурентоспроможність підприємства»

3. З метою більш коректної реалізації ключових етапів оцінки фінансового стану було розроблено методику проведення оцінки фінансового стану промислового підприємства. Це стало можливим за рахунок виявлення та систематизації його основних елементів з урахуванням характеру промислового ринку.

4. В практичному аспекті були надані рекомендації щодо поліпшення фінансового стану промислових підприємств та вдосконалення інструментів підвищення конкурентоспроможності фінансової діяльності. Дані рекомендації дозволять зміцнити фінансовий стан, зокрема на досліджуваних підприємствах.

5. В ході дослідження був проведений аналіз фінансових показників діяльності чотирьох великих промислових конгломератів, який дав зрозуміти, що підприємства таких масштабів дуже ретельно оцінюють свій фінансовий стан та прогнозують вплив на нього стратегічних чинників. В цьому плані у досліджуваних підприємств спостерігаються схожі поведінкові моделі у кризових ситуаціях, які полягають у стратегічній орієнтації фінансових показників на довгострокове зростання.

6. В рамках оцінки конкурентоспроможності діяльності підприємства набув розвитку фінансово-економічний підхід, що передбачає дослідження конкурентоспроможності основних фінансових показників та коефіцієнтів. Це, у свою чергу, дозволило виявити важливі закономірності та можливості для покращення фінансового стану підприємства. Окрім цього, була проведена оцінку конкурентоспроможності підприємства методом горизонтального фінансового аналізу на основі використання статистичного аналізу. Даний аналіз був проведений за розробленою методикою, що дозволить коректніше проаналізувати стан фінансової діяльності у досліджуваному періоді. Результатом є виявлення тенденцій динаміки основних фінансових показників підприємства, за рахунок чого можлива максимально ефективна оптимізація фінансового стану обраного підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Халімон Т. М. Вплив фінансових чинників на підвищення конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Т. М. Халімон // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>
2. Азарова, А. О. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства [Текст] / А. О. Азарова, О. В. Рузакова. – Вінниця : ВНТУ, 2010. –172 с.
3. Варланов, Ю. Ю. Моделювання фінансового стану підприємств: сутнісний підхід до інтегрованої оцінки [Текст] / Ю. Ю. Варланов, О. Ю. Варланов // Економічний вісник КНЕУ. – 2012. – Випуск 59. – С. 139-146.
4. Гудзь, О. Фінансові стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства [Текст] / О. Гудзь // Financial space. – 2013. – № 4(12). – С. 98-99.
5. Економічний аналіз [Текст] : Підручник / Г. І. Кіндрацька, М. С. Білик, А. Г. Загородній ; За ред. проф. А. Г. Загороднього. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 487 с.
6. Котенок, Г. М. Виявлення переваг та недоліків методів оцінки фінансового стану підприємства [Текст] / Г. М. Котенок // Коммунальное хозяйство городов. – 2008. – № 83. – С. 203-212.
7. Мних, Є. В. Економічний аналіз [Текст] : Підручник / Є. В. Мних. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 472 с.
8. Олексів, І. Б. Проблеми аналізу та оцінки фінансового стану підприємства [Текст] / І. Б. Олексів, Р. В. Фещур // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – 2001. – № 436. – С. 256-263

9. Стецюк, П. А. Модернізація механізмів фінансового забезпечення аграрного виробництва [Текст] / П. А. Стецюк // Облік і фінанси. – 2016. – № 1(71). – С. 132-136.
10. Павленко О.І. Вдосконалення механізму оцінки фінансового стану підприємства / О.І. Павленко // Бізнеснавігатор. – 2010. – № 2(19). – С. 72–78.
11. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І.М. Бойчик. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.
12. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : [підручник] / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
13. Дем'яненко М.Я. Фінансовий словник-довідник / М.Я. Дем'яненко, Ю.Я. Лузан, П.Т. Саблук. – К.: ІАЕУААН, 2003. – 507 с.
14. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учеб. пособие / Савицкая Г.В. – 7-е изд., испр. – Мн.: Новое издание, 2002. – 704 с.
15. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств : навч. посіб. / Коробов М.Я. – 3-тє вид., перероб. і допов. – К.: Знання, 2002. – 378 с.
16. Яцух О. О. ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДИКА ЙОГО ОЦІНКИ / О. О. Яцух, Н. Ю. Захарова. – Київ: Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління, 2018. – № 29. – С. 173-180
17. Титаренко О. С. СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА / О. С. Титаренко. – Полтава: Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 3, 2012. – (Фінанси та кредит).
18. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки [Електронний ресурс] // Законодавство України. – 2006. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>.

19. The World's Largest Public Companies The List (Conglomerates) [Електронний ресурс] // Forbes. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.forbes.com/global2000/list/>.

20. Baran D. Financial Analysis of a Selected Company [Електронний ресурс] / D. Baran, A. Pastýr, D. Baranová // ResearchGate. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/305076841_Financial_Analysis_of_a_Selected_Company.

21. Balahadze S. Analytical evaluation of financial condition enterprises in modern conditions [Електронний ресурс] / S. Balahadze, A. Bezrukov // ResearchGate. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/313843922_Analytical_evaluation_of_financial_condition_enterprises_in_modern_conditions.

22. McClure B. Financial Ratios to Spot Companies in Financial Distress [Електронний ресурс] / B. McClure // Corporate Finance & Accounting. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.investopedia.com/articles/financial-theory/10/spotting-companies-in-financial-distress.asp>.

23. Periu M. 5 Key Elements of a Financial Analysis [Електронний ресурс] / M. Periu // AmericanExpress. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.americanexpress.com/en-us/business/trends-and-insights/articles/financial-analysis-small-business-health/>.

24. Операційний менеджмент сучасного підприємства [Електронний ресурс] // База знань Allbest. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: https://knowledge.allbest.ru/management/2c0a65625b2ac79b4c53a88521316d27_0.html.

25. Фінансово-економічний аналіз шахти "Південна" [Електронний ресурс] // Навчальні матеріали works.doklad.ru. – 2006. – Режим доступу до ресурсу: <https://works.doklad.ru/view/Y-FuoQomNz0.html>.

26. Фоменко Ю.Р. Динаміка структурних показників зовнішньоекономічної діяльності Донецької області / Ю.Р. Фоменко,

Г.М. Патошина // Збірник тез доповідей XI регіональної студентської науково-технічної конференції «Наука – перші кроки» (секція: Економіка підприємства), 24-28 квітня 2017 року – Маріуполь: ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», 2017.

27. Фоменко Ю.Р. Можливості та переваги використання інноваційного маркетингу на підприємстві / Ю.Р. Фоменко // Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Маркетинг в умовах розвитку цифрових технологій», 5 жовтня 2018 року. – Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2018. – 462 с.

28. Визначення терміну «промислове підприємство» [Електронний ресурс] // Державна фіскальна служба України (Офіційний портал). – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <http://vl.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-257001.html>.

29. Горохова Т.В. Визначення тактичних проблем адаптації металургійних підприємств України в умовах євроінтеграційних процесів / Т. В. Горохова, М. І. Лукаш // Економічний аналіз: Збірник наукових праць. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. – Том. 18. - №. 2. – С. 127-134.

30. Коç Holding [Електронний ресурс] // Forbes. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.forbes.com/companies/koc-holding/?list=global2000#5e51cf051e88>.

31. Textron [Електронний ресурс] // Forbes. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.forbes.com/companies/textron/?list=global2000#720235967207>.

32. ThyssenKrupp Group [Електронний ресурс] // Forbes. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.forbes.com/companies/thyssenkrupp-group/?list=global2000#7c5295a54f1c>.

33. Alstom [Электронный ресурс] // Forbes. – 2019. – Режим доступа до ресурсу:

<https://www.forbes.com/companies/alstom/?list=global2000#4eb2d5937661>.

Таблиця 1. – Авторські підходи до визначення сутності фінансового стану підприємства (Систематизовано автором на основі [2])

Підходи до визначення сутності фінансового стану підприємства	
Автор, джерело	Сутність поняття
Павленко. О.І. [10]	Фінансовий стан – це реальна (на фіксований момент часу) та потенційна фінансова спроможність підприємства
Бойчик І.М. [11]	Фінансовий стан – це спроможність підприємства вести господарську діяльність на основі своєчасного погашення усіх видів заборгованості, раціональної структури капіталу і господарських засобів
Цал-Цалко Ю.С. [12]	Фінансовий стан підприємства відображає на певний момент рівень ефективності використання ресурсів у господарській діяльності, або, кажучи точніше, ефективність функціонування механізмів економічної системи.
Дем'яненко М.Я. [13]	Фінансовий стан – це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації всіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на певний момент часу.
Савицька Г. В. [14]	Фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процес його кругообігу та здатність суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність на фіксований момент часу
Коробов М.Я. [15]	Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. Фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.

Рис.1. Ключові методи оцінки фінансового стану підприємства та їх характеристика (Систематизовано автором на основі [1])

Ключові критерії вибору методів оцінки впливу фінансових чинників на підвищення конкурентоспроможності підприємства

Масштаби
аналізу

Безбитковий та рівноважний методи аналізу не враховують таких видів діяльності підприємства як кредитоспроможність, конкурентоспроможність, ділова активність тощо.

Значні обсяги
інформації

Якщо в оцінювача є доступ до детальної інформації про діяльність підприємства - варто обрати комплексний або коефіцієнтний підхід

Часові
обмеження

Коефіцієнтний, комплексний чи інтегральний методи не рекомендується використовувати у тому випадку, коли оцінку потрібно здійснити найближчим часом

Рис.2 Ключові критерії вибору методів оцінки впливу фінансових чинників на підвищення конкурентоспроможності підприємства

(Удосконалено автором на основі [1])

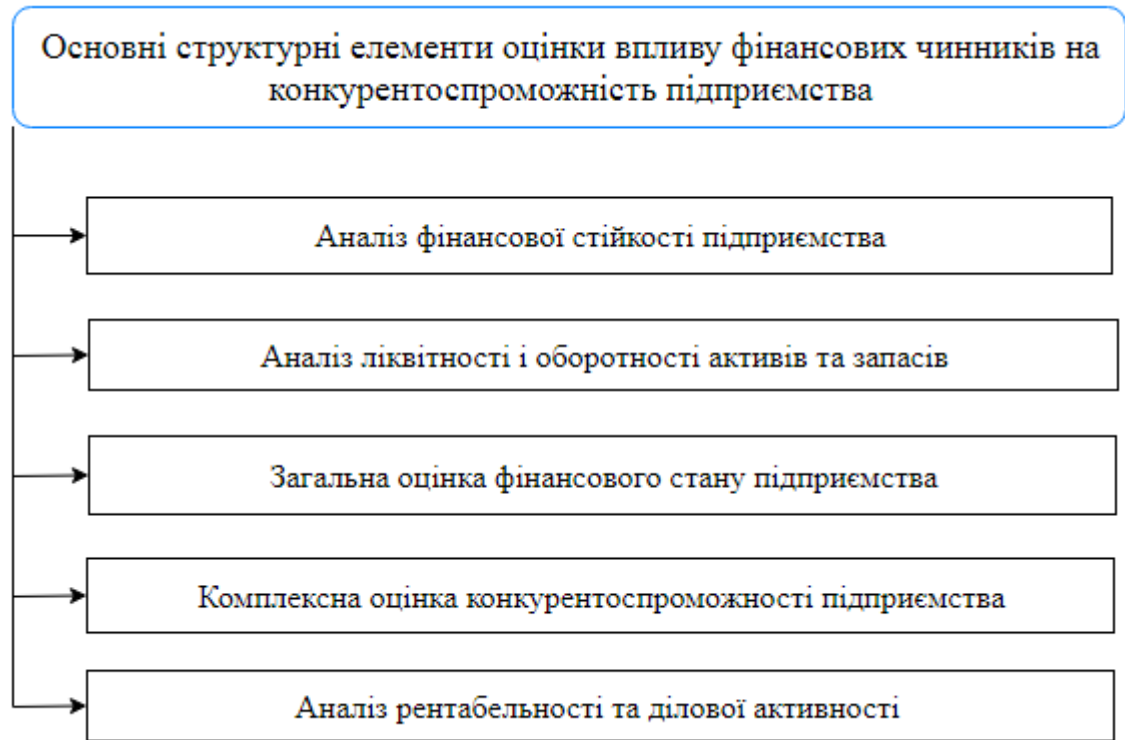

Рис.3 Основні структурні елементи оцінки впливу фінансових чинників та конкурентоспроможність підприємства (Удосконалено автором на основі [1])

Рис.4 Методика проведення оцінки фінансового стану підприємства
(Удосконалено автором на основі [1])

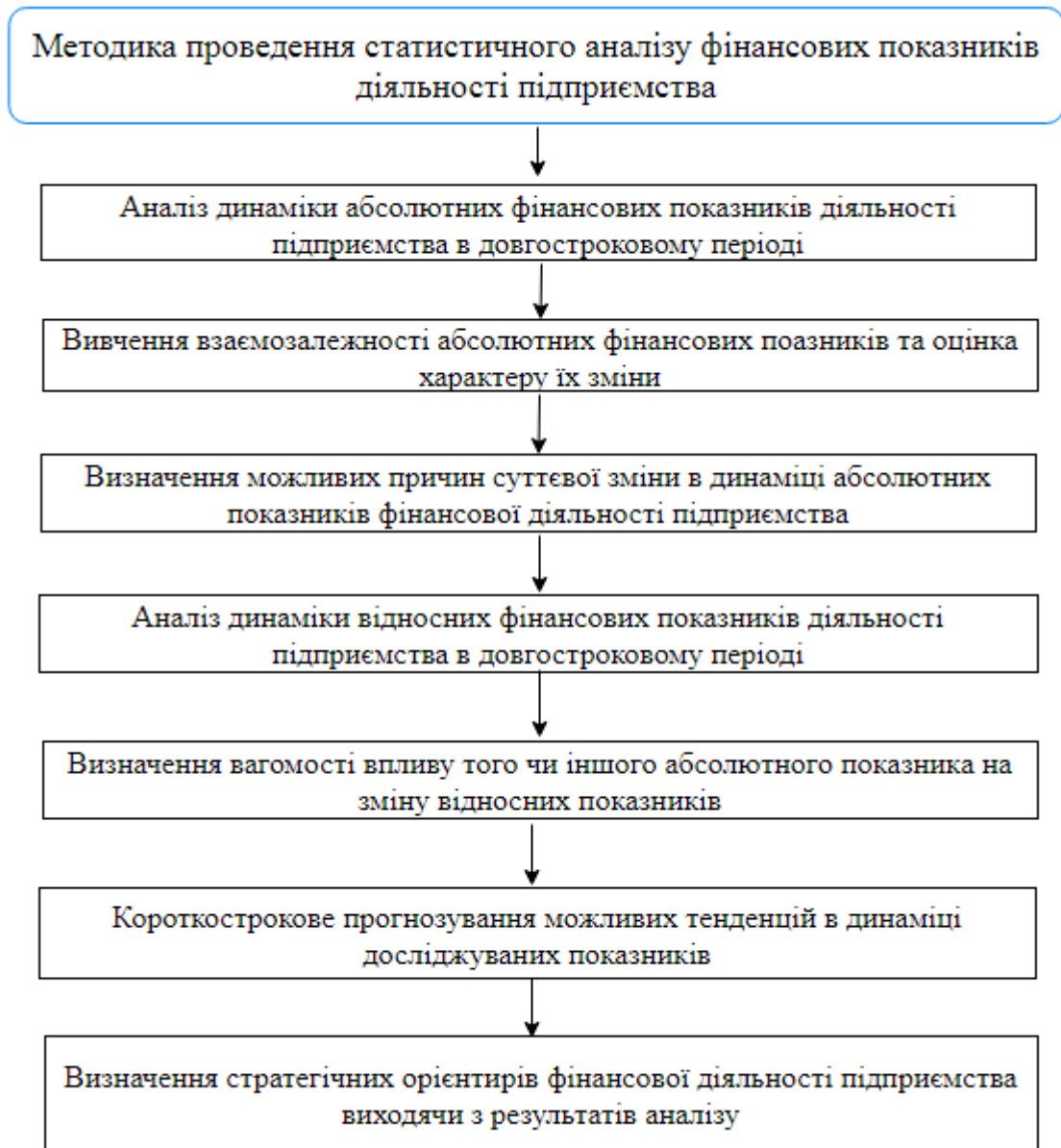

Рис.1 Методика проведення статистичного аналізу фінансових показників діяльності підприємства

Рис.2 Динаміка річних показників доходів конгломерату Коç Holding за період 2010-2019 р. , млрд.\$. [19]

Рис.3 Динаміка річних показників вартості активів конгломерату Коç Holding за період 2010-2019 р. , млрд.\$. [19]

Рис.4 Динаміка річних показників прибутку конгломерату Коç Holding за період 2010-2019 р. , млн.\$. [19]

Рис.5 Динаміка річних показників приросту доходу конгломерату Textron за період 2010-2019 р. , млрд.\$. [19]

Рис.6 Динаміка річних темпів приросту вартості активів конгломерату Textron за період 2010-2019 р. , млрд.\$. [19]

Рис.7 Динаміка річних темпів приросту прибутку конгломерату Textron за період 2010-2019 р. , млн.\$. [19]

Рис.8 Динаміка річних показників приросту доходу конгломерату Thyssen Krupp Group за період 2010-2019 р. , млрд.\$. [19]

Рис.9 Динаміка річних темпів приросту вартості активів конгломерату Thyssen Krupp Group за період 2010-2019 р. , млрд.\$. [19]

Рис.10 Динаміка річних темпів приросту прибутку конгломерату Thyssen Krupp Group за період 2010-2019 р. , млн.\$. [19]

Рис.11 Динаміка річних показників приросту доходу конгломерату Alstom за період 2010-2019 р. , млрд.\$. [19]

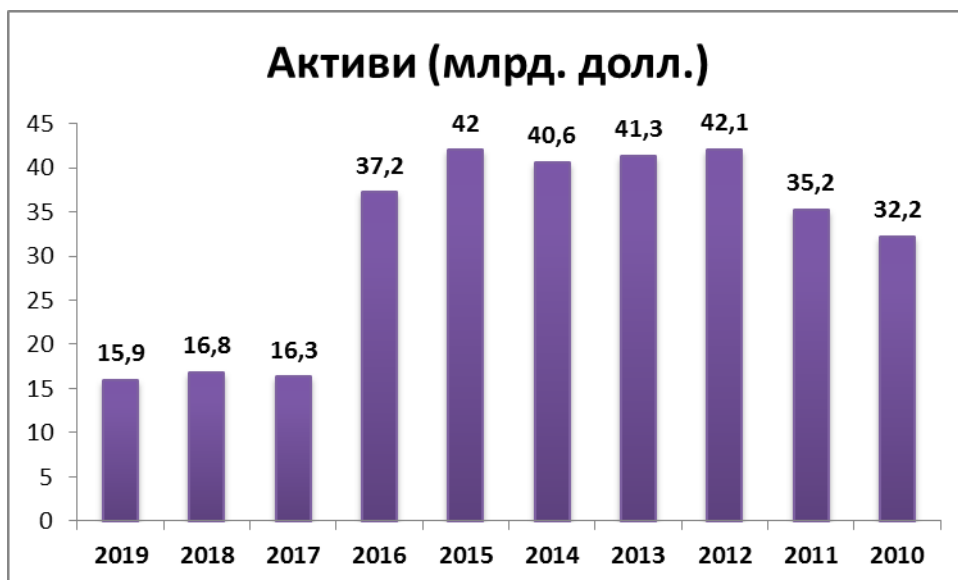

Рис.12 Динаміка річних темпів приросту вартості активів конгломерату Alstom за період 2010-2019 р. , млрд.\$. [19]

Рис.13 Динаміка річних темпів приросту прибутку конгломерату Alstom за період 2010-2019 р. , млн.\$. [19]

Рис.14 Динаміка річної рентабельності продажів конгломерату Коç Holding за період 2010-2019 р. ,%. [19]

Рис.15 Динаміка річної рентабельності активів конгломерату Коç Holding за період 2010-2019 р. ,%. [19]

Рис.16 Динаміка річної рентабельності продажів конгломерату Textron за період 2010-2019 р. ,%. [19]

Рис.17 Динаміка річної рентабельності активів конгломерату Textron за період 2010-2019 р. ,%. [19]

Рис.18 Динаміка річної рентабельності продажів конгломерату Thyssen Krupp Group за період 2010-2019 р. ,%. [19]

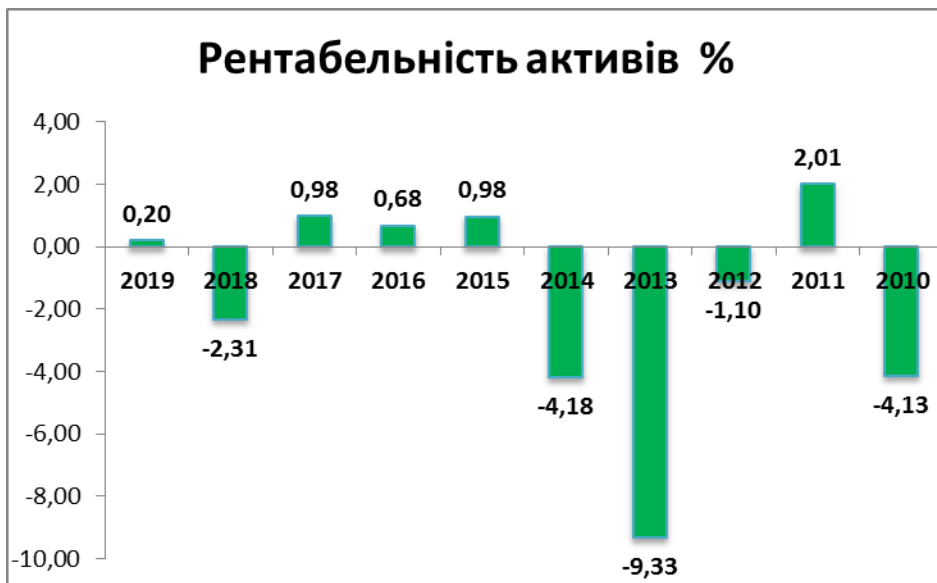

Рис.19 Динаміка річної рентабельності активів конгломерату Thyssen Krupp Group за період 2010-2019 р. ,%. [19]

Рис.20 Динаміка річної рентабельності продажів конгломерату Alstom за період 2010-2019 р. ,%. [19]

Рис.21 Динаміка річної рентабельності активів конгломерату Alstom за період 2010-2019 р. ,%. [19]

Таблиця 1. – Загальні результати статистичного аналізу за досліджуваний період

Порівняльна таблиця загальних результатів статистичного аналізу за досліджуваний період				
Конгломерати	Кoç Holding	Textron	Thyssen Krupp Group	Alstom
Показники				
Рейтинг Forbes 2000	744	795	847	963
Зміна прибутку 2019р. відносно 2010р. (\$ /%)	180,4 млн. \$ (+ 19,62%)	1127 млн. \$ (+1743,8%)	2579 млн. \$ (+103,16%)	-619 млн. \$ (-63,09%)
Зміна доходів 2019р. відносно 2010р. (\$ /%)	700 млн. \$ (+ 2,43%)	3,3 млрд. \$ (+ 31,43%)	-11,5 млрд. \$ (- 20,98%)	-16,7 млрд. \$ (- 63,02%)
Зміна вартості активів 2019р. відносно 2010р. (\$ /%)	- 20,8 млрд. \$ (- 46,95%)	4,4 млрд. \$ (- 23,28%)	-20,4 млрд. \$ (- 33,72%)	-16,3 млрд. \$ (- 50,62%)
Зміна ROS 2019р. відносно 2010р. (\$ /%)	0,54% (+ 16,93%)	9,4% (+ 1342,85%)	4,74% (+ 103,94%)	4,06 % (+ 65,73%)
Зміна ROA 2019р. відносно 2010р. (\$ /%)	2,6% (+125 %)	8,67% (+ 2223,08%)	4,33% (+ 104,84%)	1,2 % (+ 24,14%)

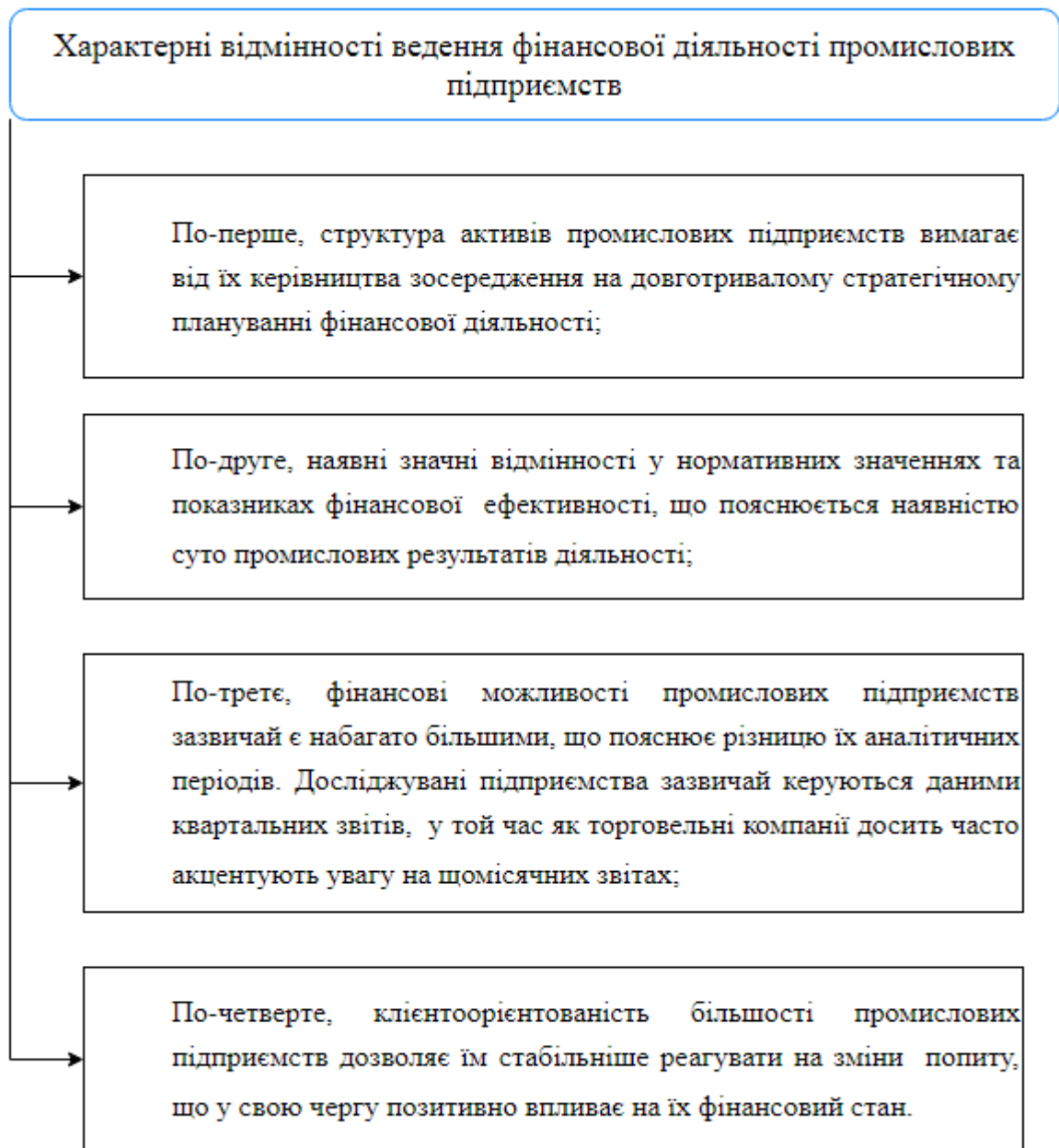

Рис.1 Характерні відмінності ведення фінансової діяльності промислових підприємств